Blygsamheten är en del av tron

Hadith nr 20 av Imam an-Nawawi

Abu Masʿūd ʿUqbah ibn ʿAmrū al-Anṣārī al-Badrī, må Allah vara nöjd med honom, berättade att Allahs sändebud, frid och välsignelser vare över honom, sade: ”En av de saker som människor verkligen har uppfattat från profetians första ord är: ’Om du inte känner skam, så handlar du som du vill.'” **[Återberättad av al-Bukhari]**

Sammanfattning I samhället finns fortfarande svaga spår av de tidigaste profetiska lärorna. I detta hadith påminner Profeten Muhammad oss om just en av dessa läror, samtidigt som han förmedlar ett viktigt budskap om att lyssna på vår inre kompass – vår ”Haya’”.

Ordet ”Haya’” används här och översätts ofta som blygsamhet, men har på ett djupare plan en mer komplex och dynamisk innebörd. Det kan omfatta skiftande nyanser som ödmjukhet, känslighet, blyghet, vaksamhet och skam.

Vi vet att alla profeter är sammankopplade – de kom med samma budskap, den universella kallelsen att dyrka den ende sanna Guden. Begreppet haya’ är varken nytt eller uppfunnet, och det är inte exklusivt för islam. Som Profeten sade:

”Jag sändes för att förädla den goda karaktären.”

Detta lär oss att god karaktär och goda seder är grundpelare i ett väl fungerande samhälle, något som även tidigare profeter betonade.

Flera betydelser

Uttalandet *”Om du inte känner skam, gör som du vill”* kan förstås på olika sätt – och lärda har gett flera förklaringar, där alla dessa tolkningar kan vara sanna samtidigt:

- **Som ett hot:**
  Gör vad du vill, men var beredd att stå till svars. Personer utan inre Haya’ saknar nämligen den nödvändiga inre begränsningen som är en oumbärlig del av god karaktär och fromhet.
  .
- **Som en beskrivning av en verklighet:**
  De som inte känner haya’ kommer helt enkelt att göra som de vill, saknar interna barriärer och hämningar. Detta kan märkas både på individnivå – där en person öppet uppvisar immaterialitet – och på samhällets nivå, om det genomsnittliga anskuandet

normaliserar och till och med omfamnar omoral.

.

- **Som en föreskrift:**
  Profeten lär oss att använda vår inre känsla av haya’ som en barometer för våra handlingar. För de handlingar som inte uttryckligen är förbjudna kan vi kontrollera vårt inre – genom att fråga oss själva: Skulle jag känna skam om någon såg mig göra detta? Om svaret är ja, bör vi avstå. Om inte, kan vi utföra handlingen med hopp om Allahs barmhärtighet.

Det är även viktigt att komma ihåg att referensen här är islam – våra kärnvärden formas av Allahs ord och exempel från Hans Profet , inte nödvändigtvis av det allmänna samhällets normer. Även om tolkningar och normer kan variera beroende på miljön, förändras inte den underliggande principen.

Haya’ inför Allah

Haya’ är en nödvändig och grundläggande egenskap som bör genomsyra hela våra liv. Även om den kan uttryckas på olika sätt i olika sammanhang, är det viktigaste att vi bevarar dess kärna. Haya’ bör vara en integrerad del av vår relation med Allah och genomsyrar all vår interaktion med andra.

Allah säger i Koranen:

”Gör vad ni vill, sannerligen, Han ser allt som ni gör.” [Koranen Fussilat 41:40)

Vi tillber Allah som om vi kunde se Honom, för vi vet att även om vi inte kan se Honom, så ser Han oss. Att verkligen och djupt känna Allah som Den Allseende (al-Baseer) bör väcka en stark känsla av haya’ framför Honom. Detta gäller särskilt för de handlingar vi utför när inga människor bevittnar oss – ofta fungerar de sociala sammanhangen som en begränsande faktor för våra handlingar, medan den sanna prövningen av haya’ sker i de ögonblick då endast Allah är vårt vittne.

Allah skapade människan med en inbyggd natur – fitrah – som naturligt kan styra oss mot haya’ och god moral. Vår inre disposition är programmerad att känna obehag när moraliska normer åsidosätts. Den troende har oftast som bäst kontakt med sin egen fitrah och strävar efter att handla i linje med den. För vissa kommer haya’ naturligt, medan andra kan behöva kämpa för att utveckla den i vissa aspekter av livet. Det är möjligt att både väcka och vårda denna värdefulla egenskap, liksom det är möjligt att förstöra den genom konstant försummelse. Att vårda haya’ i våra hjärtan är en viktig del av vår andliga mognad och av att

bygga en nära relation med Allah.